

2018-05-17
S2018/03083/FS (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att genomföra framtidsinriktad omvärldsanalys om förändringar och utvecklingstendenser inom cancerscreening

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att genomföra framtidsinriktad omvärldsanalys om förändringar och utvecklingstendenser inom cancer-screening. Socialstyrelsen ska också utveckla former för en närmare dialog med landstingen om deras arbete med cancerscreening. Myndigheten ska även göra en uppdatering av den generella modellen för att bedöma, föra in och följa upp screeningprogram i syfte att anpassa den till utvecklingen som har skett sedan modellen började användas 2014.

Uppdraget ska genomföras i samråd med Regionala cancercentrum.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 15 april 2019. Socialstyrelsen ska löpande hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) informerade om uppdragets genomförande.

Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Ärendet

Cancerscreening kan vara en effektiv åtgärd för att upptäcka förstadier till cancer samt tidig cancer. Genom tidig upptäckt av cancer ökar ofta möjligheten för effektiv behandling. I Sverige och internationellt pågår forskning kring screeningmetoder för olika typer av cancer. Genom framtidsinriktad omvärldsanalys kan utvecklingstendenser och ny forskning inom området screening för cancer kartläggas. Syftet med detta är att underlätta för bedömningar och samlat införande av nya screeningprogram inom cancerområdet.

En nära dialog med landstingen kan också bidra till att förbättra förutsättningarna för dem att snabbt föra in nya screeningprogram när så bedöms vara lämpligt.

I Sverige har landstingen huvudansvar att organisera screeningverksamheten och beslutar om formen för denna. Socialstyrelsen tar regelbundet fram rekommendationer om nationella screeningprogram. Dialog mellan landstingen och Socialstyrelsen kan bidra till ett stärkt arbete inom cancer-screeningsområdet.

Socialstyrelsens arbete med att ta fram rekommendationer om nationella screeningprogram inom cancerområdet utgår från myndighetens modell för att bedöma, införa och följa upp screeningprogram. Denna modell började användas 2014. Cancervården i Sverige har utvecklats de senaste åren och det finns skäl att se över om modellen behöver anpassas utifrån de förändringar som har skett.

Socialstyrelsen rekommenderar för närvarande att screening bör erbjudas av landstingen till vissa åldersgrupper för bröstcancer (screening med mammografi), livmoderhalscancer (screening med cytologi och HPV-test) samt tjock- och ändtarmscancer (screening med test av blod i avföringen). I februari 2018 presenterade Socialstyrelsen en remissversion av en rekommendation om att hälso- och sjukvården inte ska erbjuda screening för prostatacancer med PSA-prov, med eller utan kompletterande test före vävnadsprovtagning. Regeringen beviljade i februari en ansökan från Regionala cancercentrum om att genomföra en utredning angående tidig upptäckt och diagnostik av prostatacancer.

Regeringen genomförde under 2017 ett rådslag om framtidens cancervård. Under rådslaget diskuterades bl.a. cancerscreening. Som ett resultat av rådslaget presenterade regeringen i december 2017 en avsiktsförklaring för arbetet med cancervården. Regeringen presenterar under 2018 en långsiktig inriktning för det nationella arbetet med cancervården. Här ingår cancer-screening som en viktig del i arbetet med att upptäcka tidigt samt förebygga cancer.

Regeringen satsar totalt 2 miljarder kronor 2015–2018 för att korta väntetiderna i cancervården. Den viktigaste åtgärden för att uppnå detta är införandet av standardiserade vårdförlopp. Tidig upptäckt av cancer är en viktig del i arbetet med att korta väntetiderna, och genom kortare väntetider kan cancer även upptäckas tidigare. Välgrundad misstanke om cancer används vid remitteringen in i vårdförloppet. Särskilt fokus i arbetet läggs även på alarmsymptom för cancer. Cancerscreening kan bidra till att människor som har cancer snabbare kommer in i ett standardiserat vårdförlopp.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

David Lorentzon

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevisionen
Finansdepartementet/Budgetavdelningen
Socialutskottet
Sveriges Kommuner och Landsting
Regionala cancercentrum i samverkan